

A. VAN ISEGHEM

ALLE VERZEKERINGEN

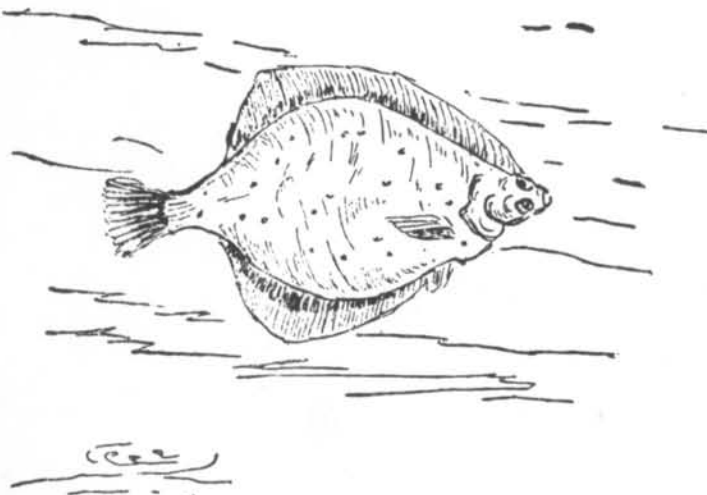
HYPOTHEKEN

STOCKHOLMSTRAAT 47 a
8400 OOSTENDE

Tel. 70 35 73

redactie : DE PLATE
c/o O.VILAIN
Rogierlaan 38 - bus 11
8400 OOSTENDE

Tijdschrift

1979

de Plate

verschijnt 8 maal per jaar

Plaatsingen op korte termijn
bij

Kantoor Oostende : Wapenplein 8
8400 Oostende

geven U :

- ★ **voordelige rente**
- ★ **vrijstelling van roerende voorheffing** (tot 15.000 fr. intrest)
- ★ **onmiddellijk volledig opvraagbaar**
- ★ **ongevallenverzekering**

Een vriendelijk onthaal en een persoonlijke service
zullen U te beurt vallen.

Privé parking voor cliënten

Elke dag open van 8.30 tot 12.30 uur
en van 14 tot 17.30 uur
Op zaterdag van 8.30 tot 12 uur

Ook onze agenten in de stad staan steeds tot uw dienst.

Tijdschrift van de Oostendse Heemkundige Kring "DE PLATE", v.z.w.

Hoofdredacteur : O. VILAIN
Rogierlaan 38, bus 11
8400 OOSTENDE

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen ondertekende bijdragen.

8e jaargang, nr 1, januari 1979.

JANUARI-ACTIVITEIT. Zeer belangrijke uitnodiging.

Het bestuur van de OOSTENDSE HEEMKUNDIGE KRING "DE PLATE" heeft de eer en het genoegen zijn leden uit te nodigen op de jaarlijkse Algemene Vergadering die door-
gaat :

donderdag 25 januari 1979 om 20 uur stipt

in de Conferentiezaal van de V.V.F. Afdeling Oostende, Dr. L. Colensstraat, 6,
Oostende.

PROGRAMMA.

20 uur. Toespraak door de heer A. Van Iseghem, voorzitter, en hulde aan de over-
leden leden.

Jaarverslag 1978 door de heer J.B. Dreesen, secretaris.

Financiël verslag door de heer G. Vermeersch, penningmeester.

Rondvraag.

20u30. EEN IJSLANDREIS. Filmvoorstelling van een IJslandvaart door een Oostends
vissersschip door de heer KESSELS. De heer KESSELS, kleinzoon van de man
die de Oostendse walvis van 1827 tot een beroemdheid maakte, is een beroeps-
fotograaf die als hobby het filmen be-oefent. Met de op deze avond vertoonde
film behaalde hij voor enkele jaren een onderscheiding.

21u30. JUBILEUMVEILING van "DE PLATE" onder leiding van de heer O. VILAIN, onder-
voorzitter (in dit nummer is een lijst van de te veilen stukken gevoegd).
Wij rekenen stellig op uw aanwezigheid. DAAR DE VEILING UITSLUITEND AAN
DE LEDEN IS VOORBEHOUDEN, ZAL HET NODIGE GEDAAN WORDEN OPDAT LEDEN EN NIET-
LEDEN, DIE ZICH IN ORDE WILLEN STELLEN MET HUN LIDMAATSCHAPSBIJDRAGE, DIT
AAN DE INGANG KUNNEN DOEN.

J.B. DREESEN

HET IS WEER NIEUWJAAR.

Ik wens aan al de getrouwe leden van "De Plate" en hun familie een Vrolijk
Kerstfeest en een Gelukkig Nieuwjaar en hoop tevens dat zij in volle gezondheid en
zonder tegenslag van welke aard ook, veel aan onze activiteiten zullen kunnen deel-
nemen. Als Voorzitter van een der belangrijkste culturele verenigingen van onze
stad ben ik fier en gelukkig met U allen de viering van het 25-jarig bestaan van
"DE PLATE" te kunnen inzetten.

Een bijzondere wens gaat ook naar alle bestuursleden die het in uw naam mogelijk
maken dat onze vereniging zich blijft beijveren voor het welzijn van de Oostendse
gemeenschap op heemkundig gebied.

Leve het jubeljaar 1979 ! Leve Oostende ! Leve "De Plate".

A. VAN ISEGHEM
Voorzitter

1979 - 25 JAAR "DE PLATE" - JUBILEUMJAAR - JAARPROGRAMMA.

zaterdag 6 januari 1979 om 11 uur

Plechtige inzet tot het Jubileumjaar met een Oostendse Driekoningenviering.

donderdag 25 januari 1979 om 20 uur

- Algemene ledenvergadering.
- EEN IJSLANDREIS. Filmvoorstelling De IJslandvaart van een Oostends vissers-
schip door de heer KESSELS.
- JUBILEUMVEILING van DE PLATE onder leiding van de heer O. VILAIN.

donderdag 22 februari 1979 om 20u30

OOSTENDSE ORGELS. Voordracht met film, dia's en klankweergave door
de heer Robert HOSTYN.

donderdag 29 maart 1979 om 20u30

TORHOUTS AARDEWERK (1885-1939). Voordracht met dia's door de heer L. CUVELIER.

donderdag 26 april 1979 om 20u30

DE HISTORISCHE POLDERS VAN OOSTENDE. Voordracht met dia's door de
heer Daniël FARASYN.

dinsdag 1 mei 1979

Verschijnen aan een JUBILEUMNUMMER van het tijdschrift "DE PLATE".

zaterdag 12 mei 1979

- GOUWDAG van het Westvlaams Verbond voor Heemkundigen.
- Plechtige opening van de afdeling "OOSTENDSE SCHEEPSBOUW" in het museum.
- Voorstelling van de heemkundige uitgave "VAN BOOM TOT SCHIP".

donderdag 31 mei 1979 om 20u30

STOETEN EN PROCESSIES IN WEST-VLAANDEREN. Voordracht met dia's door de
heer Ir. Wilfried VERLONJE.

zaterdag 10 juni 1979 om 9.00 uur

STUDIEREIS NAAR HET HEUVELLAND EN DE STAD IEPER. Onder leiding van de
heer J.B. DREESEN.

donderdag 27 september 1979 om 20u30

VAN WAAR KOMEN DE OOSTENDSE LIEDJES ? Voordracht met dia's en klankweergave
door de heer J. KLAUSING.

donderdag 25 oktober 1979 om 20u30

DE OOSTENDSE OESTERPUTTEN. Voordracht met dia's door de heer Norbert HOSTYN.

zaterdag 17 november 1979

PLECHTIGE VIERING VAN HET 25-JARIG JUBILEUM VAN DE OOSTENDSE HEEMKUNDIGE
KRING "DE PLATE" met : - ACADEMISCHE ZITTING.
- OPENING VAN DE TENTOONSTELLING "25-JAAR OOSTENDE".
- BANKET.

donderdag 29 november 1979 om 20u30

OOSTENDE OM EN ROND HET BELEG (1583-1645). Voordracht met dia's door de
heer Paul VANDE WALLE.

vrijdag 15 december 19u30

OOSTENDSE KLEINKUNSTAVOND voorafgegaan door het jaarlijks souper

donderdag 27 december 1979 om 20u30

DE COMPAGNIE DER ZAAGMOLENS VAN SAS-SLIJKENS. 1752. Voordracht met dia's door
de heer Ferdinand GEVAERT.
gevolgd door de PLECHTIGE SLUITING van het JUBILEUMJAAR.

J.B. D.

VERGETEN OOSTENDSE SCHILDERS. V. EUPHROSINE BEERNAERT (vervolg).

Zoals uit voorgaande bijdrage bleek, was Euphrosine BEERNAERT geen "Oostendse" schilderes in de échte zin van het woord : zeker, ze was te Oostende geboren, maar Brussel was het centrum van haar activiteiten. Hierna een paar gegevens waaruit verdere verbondenheid van BEERNAERT met haar geboortestad blijkt :

- Wanneer ze te Oostende verbleef, dan nam ze doorgaans haar intrek in de "Villa Verbist", het prachtige huis van haar neef en nicht op de Oostendse Zeedijk. Zoals we al zegden had ze de villa van een reeks schilderijen voorzien. Het huis is verdwenen, maar we vermoeden dat die schilderijen nog ergens bestaan. We konden ze echter tot nu toe niet terugvinden.

- Samen met Louis DELBOUILLE werd ze in 1894 verkozen als erelid van de "Cercle des Beaux-Arts d'Ostende", de kring die in januari 1894 gesticht werd op initiatief van o.a. James ENSOR en Emile SPILLIAERT. Een delegatie ging de schilderes in haar villa te Elsene opzoeken om haar deze beslissing mee te delen. Tijdens de zomermaanden 1894 nam BEERNAERT met een "Duinen in Zeeland" en een "Te Petersheim" deel aan het Eerste Salon dat door de "Cercle" georganiseerd werd in een speciaal paviljoentje nabij het Kursaal. Op dinsdag 17 juli bezocht Leopold II dat Salon. De organisatoren James ENSOR, Emile SPILLIAERT, Henri PERMEKE & Antoine DUJARDIN en de exposanten Auguste MUSIN en Euphrosine BEERNAERT werden aan de Vorst voorgesteld. In 1895 deed ze weer mee aan het Oostends Salon : ze zond een "Beek in de Ardennen" en een "Op Jersey" in.

- Op 10 augustus 1894 werd BEERNAERT als "effectief lid" van het Antwerps Academisch Corps aangesteld. In de verzamelingen van de Heemkring "De Plate" berust het erediploma dat haar bij die gelegenheid werd overhandigd. Hoe dat éne stuk uit haar archieven bij ons terecht is gekomen is me een raadsel, temeer daar haar archief en dat van haar broer (ook die van zijn ministeries) spoorloos verdwenen lijkt...

- Voor de tombola die Felix BUELENS in het Hôtel de Ville d'Asschendaële op touw zette voor de door een storm getroffen vissersfamilies, stelde BEERNAERT een olieverfschets ter beschikking. De begeleidende brief van de schilderes wordt heden ten dage pieteitsvol bewaard door Felix' zoon Albert BUELENS :

Monsieur,

C'est de tout coeur que je prends part à votre bonne oeuvre en vous envoyant une esquisse pour votre loterie et je vous souhaite tout le succès possible. Vous avez tant de misères à soulager !

Recevez Monsieur

E. Beernaert
Bruxelles, 8bre 1896

Het schilderij werd verworven door de stad Oostende en ging verloren in de brand van mei 1940.

- Kort na Euphrosine's dood zond het Oostends Gemeentebestuur een telegram naar Auguste BEERNAERT om hem mee te delen dat de Albertusstraat in Euphrosine Beernaertstraat zou omgedoopt worden. In hetzelfde jaar begiftigde Auguste Beernaert het Oostendse museum met enkele werken uit zijn zuster's nalatenschap : 3 olieverfschetsen en 2 atelierstukken :

- 205. Landschap
- 206. Landschap
- 207. Scheldeoevers te Burcht
- 208. Duinen te Domburg
- 209. Landschap met beek

en het portret van Euphrosine door Eugène DE BLOCK. (cf. Bulletin Communale de la Ville d'Ostende. Conseil communale d'Ostende. Séance publique du 19 septembre 1901, p. 461). 205, 206 en het portret overleefden de Tweede Wereldoorlog niet.

- In 1890 had de stad al een "Moeras te Schilde" aangekocht voor liefst 12.000 F. De ware toedracht van die aankoop lijkt op zijn minst een onverkwikkelijke zaak te zijn geweest, waarin broer Auguste - steeds op de bres om zijn zus te "pousseren" en haar belangen te verdedigen - een bedenkelijke rol zou hebben gespeeld. (cf. ST.CERE [-Ed. DE CUYPER] ; "A propos de deux monuments à ériger à Ostende". Articles parus dans le Carillon sous la signature de St. Cère, 1925, p. 67).

- Uit het Legaat BRASSEUR had de stad eerder een "Bergengten van de Hoyoux" verworven. In 1967 kocht de stad een "Scheldegezicht" aan. Qua compositie is het fel verwant met een dessus-de-porte uit haar eigen villa. Maar, eerlijk bekend, lijkt het me een uiterst zwak werk te zijn. Dat alles brengt het aantal BEERNAERT's in de Stedelijke verzameling momenteel op 4 (8 vóór de oorlog).

- Oostende zelf dook niet veel op in de thematiek van de schilderes : In 1857 exposeerde ze een "Mariakerke-bij-Oostende" in het Driejaarlijks Salon te Brussel. Uit ca. 1872 dateert een gezicht op het Duinenkerkje (Ver. M. DECLERCK, Oostende, onlangs nog geëxposeerd in de tentoonstelling "Jaar van het Dorp" in het Oostendse Feestpaleis).

X X X X

In volgende openbare verzamelingen wordt werk van E. BEERNAERT bewaard :

Antwerpen, Kon. Museum voor Schone Kunsten

- De heide te Oosterbeek, Gelderland ; 1885 (Inv. Nr. 1.004)
- Moeras in de Kempen, ca 1898 (Inv. nr 1.595)
- De Sluisdeur ; ca 1898 (Inv. nr 1.596).

Brugge, Groeningemuseum

- Weide aan een boszoom bij Domburg ; 1880 (Inv. nr 14)
- Oude eiken op Jersey, ca 1889 (Inv. nr 13)
- Herfstavond. Een moeras bij een bos ; ca. 1893 (Inv. nr 15).

Brussel, Kon. Museum voor Schone Kunsten van België

- Boszoom te Oostkapelle ; 1878
- Vijver te Hingene ; 1886
- Ingangspoort van het klooster te Schilde (was in bruikleen gegeven aan de stad Oostende ; ging verloren in mei 1940). Haar meesterwerk.

Dendermonde, Stadhuis

- Te Westkapelle ; 1882

Elsene, Museum van Schone Kunsten

- Vijver bij Morgenstond ; ca. 1888 (Inv. nr 1)
- In de Kempen ; voor 1898 (Inv. nr 40)
- In de Kempen ; voor 1898 (Inv. nr 41)

Gent, Museum voor Schone Kunsten

- In een Kempisch bos ; 1894 (Inv. nr 1898-G)

Kortrijk, Museum voor Schone Kunsten

- Laar met poel ; 1874 (Inv. nr 90)
- Kempenlandschap ; 1891 (Inv. nr 91)

Leuven - Museum voor Schone Kunsten

- Kempenlandschap ; vóór 1898

Oostende - Museum voor Schone Kunsten

- Landschap met beek ; ca. 1868 (Inv. nr 541)
- Scheldeoever te Burcht ; 1873 (Inv. nr 379)
- De Schelde ; ca. 1873 (Inv. nr 240)
- In de duinen te Domburg ; 1873 (Inv. nr 634)

Spa - Musée de la Ville d'Eau

- Omgeving van Postel ; 1860
- Bosgezicht met rotspartij ; vóór 1889
- Kempenlandschap ; 1891

Brussel - Koninklijke Verzameling

- Scheldeoever te Hoboken ; 1886
- Scheldeoever te Hoboken ; ca. 1886 (Inv. nr 2.713)
- Weide aan een boszoom

Zoals u ziet is BEERNAERT op een indrukwekkende manier vertegenwoordigd in de meeste openbare verzamelingen in ons land. Nergens echter, wordt ook maar één werk van haar uitgehangen : ze steken in de reserves, of hangen in stadhuizen, gerechtshoven, kazernes, politieburelen e.d. Natuurlijk steken ook tientallen, ja enkele honderden werden in privécollecties. Ze zijn zelden te koop op veilingen.

X X X X X

Iconografie van Euphrosine BEERNAERT :

- Charles BRUNIN : portretbuste in marmer (ca. 1881)
(Antwerpen, K.M.S.K.)
- Paul de VIGNE : portretmedaillon in brons (1892)
(Brussel, K.M.S.K. van België)
- Eugène BROERMAN ; E. BEERNAERT in haar atelier (houtskool/1892)
afgedrukt in "Célébrités Nationales" (Antwerpen, 1893)
- Godefroid GUFFENS : portret in olieverf (1898)
Brugge, Groeningemuseum
- anoniem : Auguste & Euphrosine BEERNAERT samen met de gebroeders STEVENS en
een kindje
(Brussel, Verzameling SCHOTT)
- Euphrosine BEERNAERT in haar atelier
foto in "L'art", nr 21 van 1901
- Portretfoto in 1888
in "Le Patriote Illustré" van 14 juli 1901
- Portretfoto uit 1892
in "Dietsche Warande", 5, 3, 1892
- foto's van haar atelier en haar salon in haar huis aan de Braambosstraat zijn
bewaard in het Archief voor Hedendaagse Kunst te Brussel.

X X X X X

Voornaamste literatuur :

- P.P. ALBERDINGK-THYM : De kunstenaressen Mej. Euphrosine Beernaert, in "Dietsche Warande", 5, 3, 1892, p. 296-303
- E.L. DE TAEYE : Les artistes belges contemporains. Leur vie - leurs oeuvres - leur place dans l'art, Brussel, 1894-1897
- H. FOUCHE DE HARVEN : Notice sur la famille Van den Abeele et ses alliances, Verviers, s.d.
- N. Hostyn : De paysagiste Euphrosine Beernaert (1831-1901). Haar leven en werk (licenciaatsproefschrift K.U.L.), Leuven, 1976
- H. PAUWELS : Groeningemuseum (catalogus), Brugge, (1960), p. 197
- Ministerie van Nederlandse Cultuur. Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen. Catalogus schilderijen 19de en 20ste eeuw, Antwerpen, (1977), p. 40.

Norbert Hostyn

FOUT.

In het vorige nummer sloop een typfout binnen in het artikel over de schilderes Euphrosine BEERNAERT. Een zin viel weg en wel in de 4de lijn van de 2de alinea op pag. 78/156.

Men leze : "... maar enkel en alleen daaraan dat een straat, de vroegere Albertusstraat haar naam draagt. Euphrosine werd in de Albertusstraat geboren als dochter ...".

N. H.

MICHIEL ZWAENEPOEL.

Een vroeg afsterven ... van Michiel ZWAENEPOEL op 19 sept. j.l. is toch wel het vermelden waard. Als jongen uit een kroostrijk arbeidersgezin, kwam hij 12 oud, als internist-leerling in het O.L.V.College te Oostende.

Zijn volledige loopbaan willen we hier niet beschrijven, hij was bij zijn overlijden W.-Vl.T-sekretaris, en door het schrijven van zeer goede en populaire boekjes, een echte vrijetijds-pionier. Een greep uit zijn boeken : "Landbouw in West-Vlaanderen", zijn bijdragen in "West-Vlaanderen werkt" en de voorbereidende studie van het Gewestplan is alleen bij deskundigen bekend. Wat zijn populaire werken betreft, ze zijn aan iedereen aan te bevelen wegens zijn grondigheid, het vermelden van historische en merkwaardige feiten. Deze zijn : "Groene steden en dorpen" ; "Op zoek naar groen" ; "Wandelgids door West-Vlaanderen" ; "Met de fiets door West-Vlaanderen".

S. IPPEL

TE VEEL ?

Het vorig nummer van "De Plate" bedroeg 30 pagina's. Veel leden waren enthousiast, anderen vonden het te veel, want ze konden dit nummer niet meer in éénmaal uitlezen. "Ja wat is de oplossing ? "of" Wat een hoofdredakteur lijden kan".

We willen U wel beloven in de toekomst zeker geen gewone nummers van méér dan 30 pagina's uit te geven...

O. V.

Eerder onverwacht vond ik iets over Oostende in de uitgegeven briefwisseling (I) van Raadspensionaris J. de Witt (2) opgenomen, namelijk in zijn wel niet geheel onbekende maar beslist merkwaardige "Memorie" over de Spaanse troonopvolging (zie deel II, blz. 579-588). Het stuk, dat handelt over wat in die tijd de "grande affaire" genoemd werd, is én om de vorm én om de inhoud voor de kennis van de Witt als persoon en als staatsman van groot belang.

Reeds lange tijd maakten de Fransen aanspraak op de Zuidelijke Nederlanden. Gelijk velen zijner voorgangers en van hen, die na hem over Frankrijk regeerden, achtte de jonge Lodewijk XIV (1638-1715) dit bezit een noodzakelijkheid voor de beveiliging van zijn noordelijke grenzen. Lodewijk XIV was gehuwd met de oudste dochter van de koning van Spanje, o.m. soeverein van de Zuidelijke Nederlanden ; de Franse koningin had bij haar huwelijk wel afstand gedaan van haar rechten op de Spaanse troon in ruil voor de betaling van een aanzienlijke bruidschat door Spanje, dat kon noch wilde betalen ...

Frankrijk had dus een goed voorwendsel om de afstand nietig te verklaren en Lodewijk XIV deed herhaalde pogingen om alvast een deel der Nederlanden uit vrije wil van Spanje te verkrijgen. Spanje, dat zeer goed inzag dat met het verlies der Zuidelijke Nederlanden zijn invloed in Midden-Europa geheel zou verdwijnen, verzette zich. Daarop sloot Lodewijk XIV op 27 april 1662 een nauw verbond van vriendschap met de Republiek der Verenigde Nederlanden ten einde met haar hulp het vurig begeerde doel te bereiken...

J. de Witt vreesde Frankrijk's nabuurschap : hij oordeelde in zijn "Memorie" van 1663 dat een volledige annexatie van de Zuidelijke Nederlanden door Frankrijk zonder meer "soude wesen eene seer becommerlycke ende vervaerlycke saecke voor desen Staet" (blz. 581). Wat kon de Republiek daartegen doen ? Twee plannen kwamen bij die overweging op de voorgrond : óf de verheffing der zuidelijke gewesten "tot eene vrye ende independente Republicque, met desen Staet geallieert als een canton catholique" (blz. 586) en gesteund door een "bondige alliancie" met Frankrijk ; óf verdeling van de Zuidelijke Nederlanden tussen Frankrijk en de Republiek der Verenigde Nederlanden...

... ende ingevalle den Coninck van Vranckrijck daernaer soude willen luysteren, dat men alsdan aen Syne Majesteit naeder ouverture soude doen van soodanige frontieren, steden ende sterckten in 't particulier, als men ten verschreven eynde gaerne soude sien in handen van desen Staet. Ten welcken eynde (...) geoordeelt is, dat men aan de Vlaemsche custe de limiten van desen Staet soude dienen te extenderen niet alleen tot Blanckenberch (...) maer tot Oostende incluys, om verscheyden wichtige consideratiën, relatie hebbende soo tot de noodige securiteyt van den Staet, als tot conservatie van de negotie, commercie ende manufacturen in dese provinciën en tot voorcominge van alle diversie in deselve, ende dat voorts de limiten tusschen Vranckrijck ende desen Staet mochten werden genomen van Oostende voornoemd op Maestricht, in sulcker voegen dat in besitt ende eyndendom aen desen Staet wierden gelaeten de naervolgende plaetsen, te weten : Oostende voornoemd, Plasendael, Brugge, Gent, Dendermonde, Rupelmonde, Mechelen, Aerschot, Sichem, Diest, Haelen, Maestricht ende, was 't doenlijck, oock noch de plaetsen, boven Maestricht op de Maeze gelegen tot Luyck toe (...) (blz. 587-588).

BRIEFWISSELING VAN STIJN STREUVELS MET EDWARD VLIETINCK.

Stijn Streuvels (1871-1969) is één van onze allergrootste prozaschrijvers, de vermaarde onafhankelijke en non-konformistische eenzaat van het "Lijsternest" te Ingooigem. Edward Vlietinck (1865-1937), de bekende historicus van "Het Oude Oostende en zijn driejarige belegering", was een autodidact. Van E. Vlietinck, een tijdlang boekhandelaar te Oostende, bij wie Streuvels alles bestelde wat hij elders niet kon vinden, ontving laatstgenoemde in oktober 1893 het prospectus van de fraaie tweede reeks van "Van Nu en Straks", het tijdschrift waarmee de Vlaamse literatuur een hoogtepunt zal bereiken. "Brieven uit 1896", schrijft André Demedts in zijn essay "Stijn Streuvels. Een terugblik op leven en werk" (Brugge, Orion, 1971) op bladzijden 59, 61 en 62, "tonen aan dat Streuvels zijn boekhandelaar Vlietinck als een vertrouwde vriend beschouwde". De brieven van Streuvels aan Edward Vlietinck zijn in het bezit van zijn dochter Esther Vlietinck.

E. SMISSAERT

AUGUST VANHOUTTE.

Deze dichter werd geboren te Oostende op 26 september 1889 en overleed aldaar op 14 maart 1936. Vanhoutte was onderwijzer. Het "Lectuurrepertoire" (2e uitgave, 1954) karakteriseert zijn poëzie als volgt: "In een drietal bundels melodieuze verzen, waarvan twee postuum werden gepubliceerd, bezong hij in weemoedig-wijsgerige, pessimistische toon het leven de eigen gemoedservaringen". Zijn oeuvre omvat: "Hart en geest. Gedichten", "Nagelaten gedichten" en de kwatrijnen "De verwarde kalender". Onder de titel "De dooden van Spoon River" vertaalde A. Vanhoutte de roman "Spoon River Anthology" (1). Jonckheere schetste kort zijn herinneringen aan hem in zijn tweede bundel memoires "Waar plant ik mijn ezel?". Aan het werk en leven van August Vanhoutte werd tot op heden nooit een licentiaatsverhandeling noch korte studie gewijd. Nochtans bewaart het "Archief en Museum voor het Vlaamse Cultuurleven" (AMCV) te Antwerpen brieven en dokumenten van hem.

(1) van de Amerikaanse schrijver Edgar Lee Masters (1868-1950).

E. SMISSAERT

DE "ANTWERPENER ZEITUNG".

Een mogelijke, bij mijn weten nog niet aangeboorde bron van getuigenissen van Duitsers over het Oostende van de "Belle Epoque" (vóór 1914) kan de "Antwerpener Zeitung. Organ der Deutschen in Belgien" zijn. Het was een Duits informatieblad dat verscheen van 1887 tot 1893 en voor de belangen van de Duitsers, die in België verbleven, instond. Was apolitiek en stond volledig neutraal tegenover de Belgische partij-politieke strekkingen. Hoofdredacteurs waren J. Kroth, stichter en in de eerste jaren uitgever van het blad, L. Servais, R.A. Körnig en S.G. Sprengel. Werd opgevolgd door "Das Deutsche Blatt für Belgien". Deze gegevens werden gehaald uit het deel 3 van het gestencilde werk "De wereld van "Van Nu en Straks"". Briefwisseling 1890-1901". (Antwerpen, 1975, blz. 6 en 7.

E. SMISSAERT

LUCHTVAARTGESCHIEDENIS

Eind '78 zag nr 3 van de tweede jaargang van de Cahiers voor Luchtvaartgeschiedenis het licht.

In dat nummer staat weer heel wat Oostendse luchtvaarthistoriek, o.a. met de bijdragen van W. MAJOR en N. VAN THOMME over de Oostendse broeders DECOMMINES, die hun eigen vliegtuig bouwden ...

(Abonnement van 4 nummers op het "Cahier voor Luchtvaartgeschiedenis : 150 F. te storten op rek. nr. 001-0670048-48 van W. Major, Oostende).

O. V.

DE HAZEGRASKAZERNE.

Onlangs kwam ik in het bezit van een reeks van 6 plannen, samengebonden in een harde kافت van 425 mm x 597 mm door Kahn Frères uit Brussel. Er wordt nergens een datum vermeld, maar de plannen zijn vermoedelijk van vlak na de Eerste Wereldoorlog (1920-22).

Op de buitenzijde van de kافت staat :

"Place d'Ostende
Caserne du Hazegras

L. Dubuisson
Major du Génie"

De map omvat de volgende plannen :

- Blad 1 : "Plan de situation" (1/10.000)
2 : "Sousterrains" (1/500)
3 : "Rez-de-chaussée" (1/500)
4 : "1er Etage" (1/500)
5 : "2me Etage" (1/500)
6 : "3me Etage" (1/500).

Die plannen tonen niet enkel gebouwen die toen reeds bestonden zoals de zogenaamde Hospitaalkazerne (BM 4) maar ook gebouwen die nooit gerealiseerd werden zoals het Hoofdgebouw, de Onderofficiersmess en de verbindingsgalerij.

Enkele jaren geleden werd afgebroken wat overbleef van de westelijke hulpgebouwen. Op die plaats is nu een parkeerruimte (aan de kant van de Zinnialaan).

De volgende gebouwen bestaan nog : de officiersmess, de oostelijke hulpgebouwen met o.a. de turnzaal, enkele stukken van de noordelijke hulpgebouwen en het bijgebouw (BM5 BM6).

Op blad 1 staat behalve een stadsplan op 1/10.000, een uitgebreide beschrijving van alle gebouwen van de kazerne.

De beschrijving van L. Dubuisson geeft een idee hoe men zich het dagelijkse kazerneleven in die tijd voorstelde. We laten hierna de tekst in vertaling volgen.

Filip MENU

GARNIZOENSTAD OOSTENDE - HAZEGRASKAZERNE.

L. Dubuisson
Majoor van de Genie

1. Ligging.

De kazerne ligt op de Hazegraswijk ten noorden van het Maria-Hendrikapark dat opgericht werd op een deel van de wallen van de vroegere vesting.

De kazerne ligt langs de de Smet de Naeyerlaan, op 250 meter van het station Oostende Stad en op 850 meter van het Wapenplein.

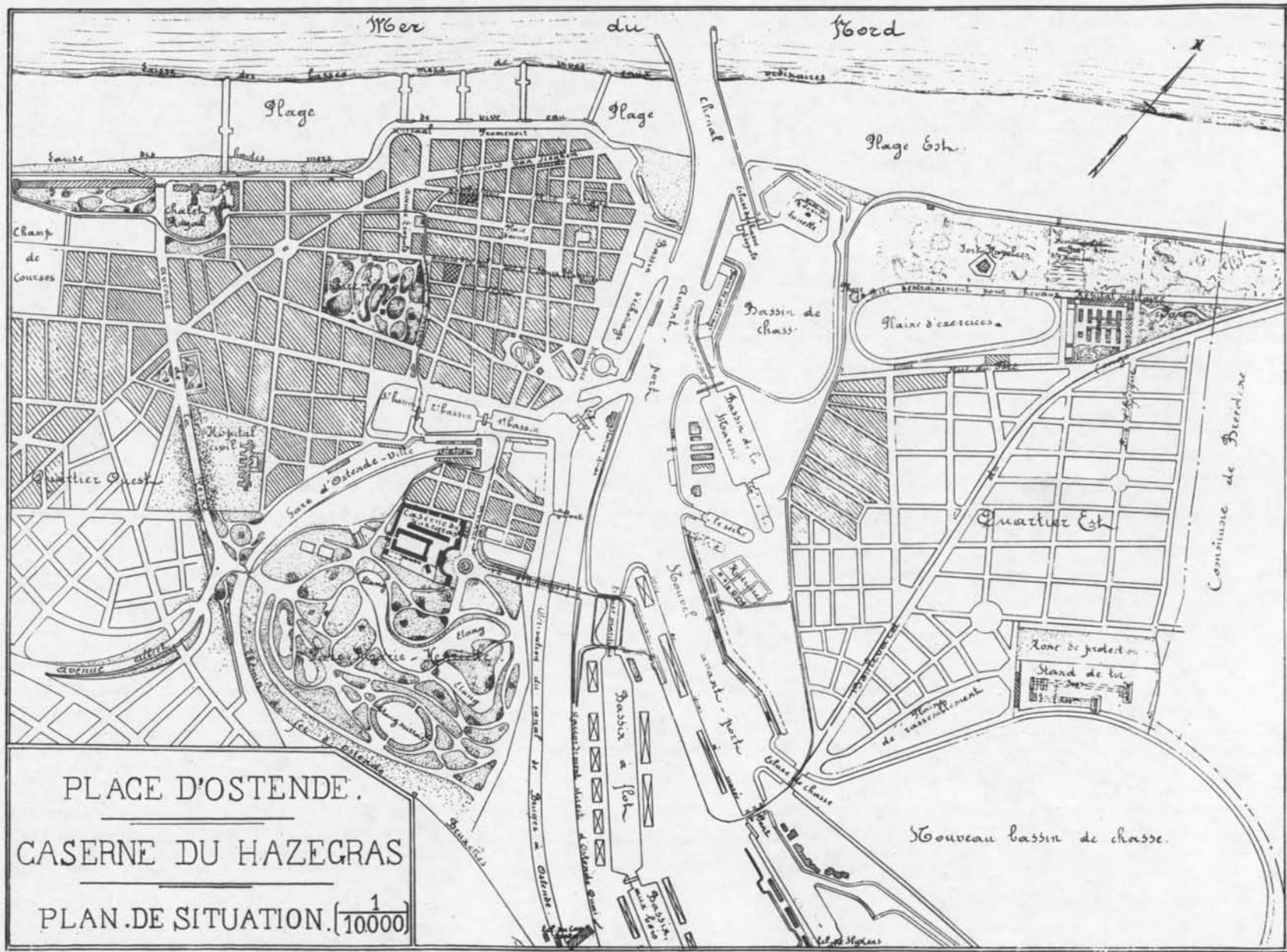
Het terrein heeft een oppervlakte van 4 hektaren, 41 aren en 20 centiaren. Het is vierzijdig en is ten noorden begrensd door de Lijndraaiersstraat, ten oosten door de de Smet de Naeyerlaan en ten zuiden en ten westen door het Maria-Hendrikapark.

De binnenpleinen van de kazerne liggen in een horizontaal vlak op ongeveer 3 meter onder de de Smet de Naeyerlaan. Het noordelijk binnenplein is met de Graaf de Smet de Naeyerlaan verbonden door een zachte helling, vertrekkend van de hoofdingang. De officiers- en onderofficiersmesses en de galerij hebben hun kelderverdieping op het niveau van de binnenpleinen.

Tuintjes vóór de gebouwen langs de de Smet de Naeyerlaan sluiten aan bij de

DE HAZEGRASKAZERNE

Stadsplan van Oostende schaal 1 / 10 000

beplanting van het park en maken deze ligging zeer hygiënisch terwijl ze aan de kazerne een riant en aangenaam aspekt geven.

De grond onder de kazerne is zandachtig, doordringbaar en goed droog.

2. Bevoorrading van drinkwater.

De kazerne is verbonden met de waterleiding van de Stad Oostende. Dit huishoudwater zal binnenkort geleverd worden door de Interkommunale Maatschappij van het Bocqwater.

Zeven grote en twee kleine regenwaterreservoirs leveren voorlopig het water voor de voeding. Dit water moet eerst gekookt worden. In de toekomst zal het water uit deze reservoirs enkel voor het kuisen gebruikt worden.

3. Afvoer van huishoudwater.

De uitwerpselen en het huishoudwater worden rechtstreeks in de bestaande stadsriolen in de Lijndraaiersstraat en de de Smet de Naeyerlaan geloosd. Van daar gaat dit water naar de pompstations, vanwaar het naar het stedelijk waterzuiveringsstation gepompt wordt.

Speciale leidingen vangen het regenwater op dat op de daken en pleinen valt om het naar de stadskollektor te leiden vanwaar het rechtstreeks in zee geloosd wordt.

4. Kapaciteit van de kazerne.

Men heeft bepaald dat het garnizoen dat te Oostende moest gekazerneerd worden uit een infanterieregimentsstaf, twee actieve bataljons, een reservebataljon en twee vestingsbataljons zou bestaan. Het organiek effectief dat in vreedestijd moet gekazerneerd worden omvat 1 officier, 97 onderofficieren, 805 korporaals en soldaten en 10 paarden. De capaciteit van de kazerne op gebied van logement bedraagt 18 ongehuwde officieren, 95 ongehuwde onderofficieren, 5 gehuwde onderofficieren, 847 korporaals en soldaten en 10 paarden.

5. Overzicht van het plan.

De gebouwen van de kazerne omvatten : het hoofdgebouw dat met de officiersmess en de onderofficiersmess verbonden is door een galerij, de oude gebouwen van de hospitaalkazerne BM4 die als logement voor een bataljon dienen en tenslotte de bijgebouwen. Er is plaats voorzien voor een bataljonsblok voor het geval men er een volledig infanterieregiment zou willen kazerner.

a. Hoofdgebouw.

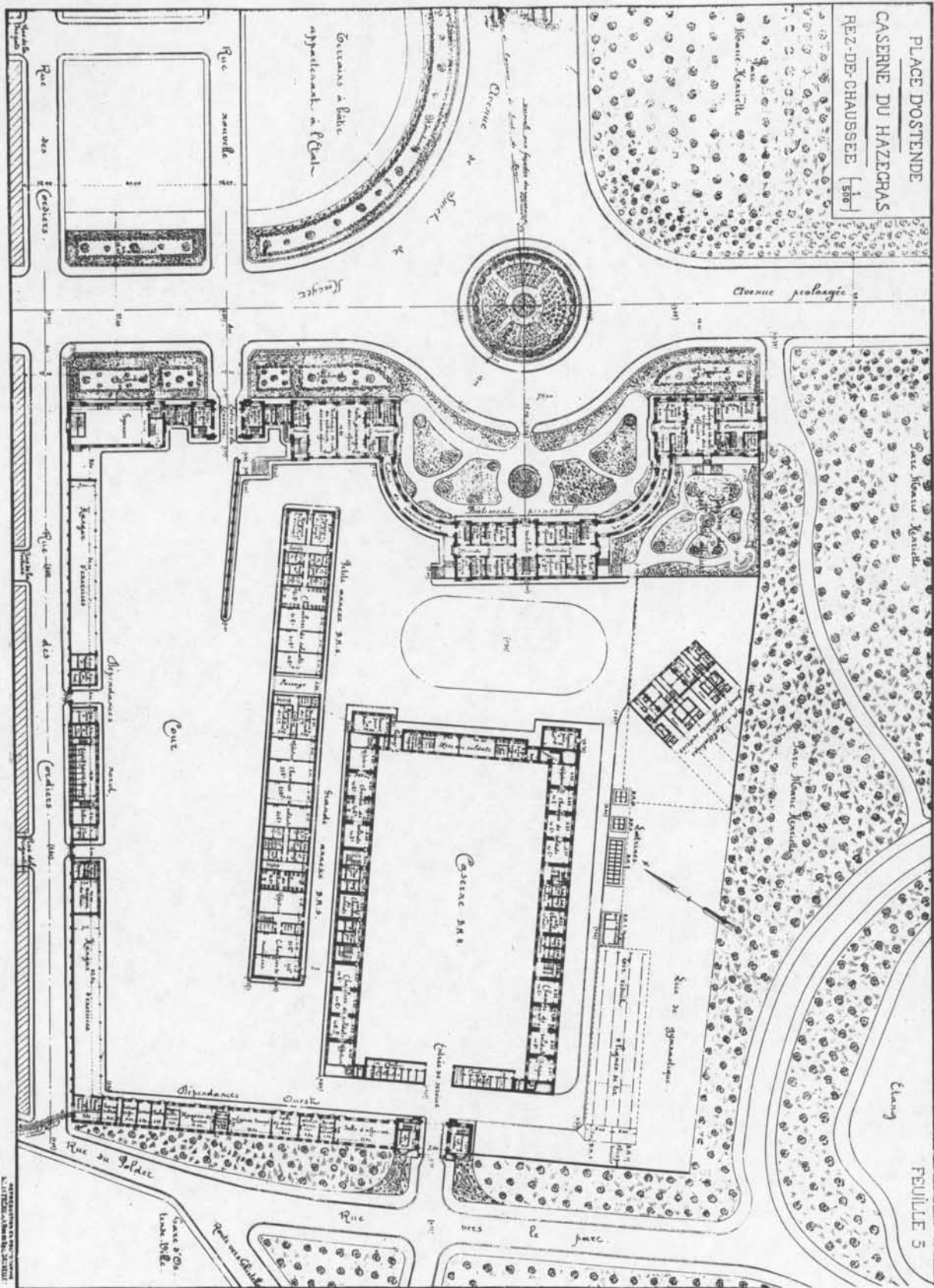
Het hoofdgebouw bevat op de kelderverdieping, de wijnkelders van de officiersmess, een fotografisch atelier en de kopieerpers met bureel en magazijnen. Op de benedenverdieping bevinden zich het garnizoensbureel met de archievenkamer, de wachtzaal en het kabinet van de dokter, de kamer voor het voorrapport, twee les- en konferentiezalen voor officieren en een schermzaal voor officieren met kleedkamer en stortbaden.

Op de eerste verdieping vinden wij het bureel en het salon van de korpskommandant, het bureel van de luitenant-kolonel met de kamer voor de mobilisatiearchieven, de burelen van de regimentsstaf, een wachtkamer, de burelen van de kapitein-kwartiermeester, de officiersbibliotheek en het logies van de sergeant-bibliothecaris.

Op de tweede verdieping zijn acht appartementen voor ongehuwde officieren en een kamer voor de ordonnansen. Op de 3de verdieping bevinden zich nog 8 mansarde-appartementen voor ongehuwde officieren en een mansardekamer voor de ordonnansen.

DE HAZEGRASKAZERNE

Plan voor het gelijkvloers / schaal 1/500

PLACE DOSTENDE

CASERNE DU HAZEGRAS

REZ-DE-CHAUSSEE

FEUILLE 3

b. Officiersmess.

Deze bevat in de kelder, de keuken, de wasserij en de voorraadmagazijnen van de mess, het lokaal met de brander van de centrale verwarming en de kolenopslagplaats.

Op het gelijkvloers vinden wij de kleedkamer der officieren, de rook- en vergaderzaal der officieren, de kleine eetzaal, het bureel van de huishoud-officier, het bediendenvertrek en het toilet met W.C. voor officieren.

Op de eerste verdieping vinden wij het salon met de eetzaal der officieren, de kamer van de huishoudofficier, het bediendenvertrek, een lokaal voor het muziekkorps en een kamer voor de planton.

Op de tweede verdieping zijn er magazijnen en mansardekamers voor de kok en het bedieningspersoneel.

Een grote ommuurde tuin die achter de mess, op het niveau van de kelder en het binnenplein van de kazerne ligt, vervolledigt de inrichting van de officierenmess.

c. Onderofficiersmess.

Deze bevat op de kelderverdieping de keuken, de wasserij, de bier- en wijnkelder, de kolenkelder en de voorraadkelder van de mess. Op de gelijkvloerse verdieping zijn de kleedkamer, de vergader- en rookzaal en de eetzaal der onderofficieren, het bediendenvertrek, het bureel en de kamer van de huishoudingschef. Op de eerste verdieping vinden wij de bibliotheek, een kamer voor de sergeant-bibliothecaris en negen kamers voor onderofficieren ; op de tweede verdieping, zeven mansardekamers voor onderofficieren en drie magazijnen.

d. Verbindingsgalerijen.

Deze zullen zowel op de kelderverdieping als op de benedenverdieping dienen om zich van de messgebouwen naar het hoofdgebouw te begeven.

e. De vroegere hospitaalkazerne.

Deze wordt gevormd uit twee blokken, Noord en Zuid met mekaar verbonden door bijgebouwen. De twee blokken dienen voor het logeren van een actief bataljon en bevatten op de gelijkvloerse verdieping 14 kamers die gebruikt worden als slaapzaal voor korporaals en soldaten, 4 kamers ingericht als eet- en verwarmingszaal der kompagnies, 4 onderofficierskamers, 4 kompagnieburelen, 4 foeriersmagazijnen en 4 kleine kompagniemagazijnen. Op de eerste verdieping is de indeling identiek aan die van het gelijkvloers maar de kamers die overeenkomen met de eetzaalen dienen als kompagniemagazijnen. De bijgebouwen die beide blokken verbinden hebben op het gelijkvloers een leslokaal, de installaties en magazijnen van de soldatenmess, een kapsalon, cellen en magazijnen. Op de eerste verdieping vinden wij leslokalen, de bibliotheek der leerboeken, de kamers van een sergeant-bibliothecaris en een adjudant-onderofficier. Een waslokaal per bataljon is ingericht in het oostelijk uiteinde van elk van de blokken van de vroegere hospitaalkazerne.

f. Het bijgebouw.

Dit gebouw is bestemd als logement voor een actief bataljon. Het omvat op het gelijkvloers 10 kamers die gebruikt worden als slaapzaal door korporaals en soldaten, 2 kamers ingericht als eet- en verwarmingszaal van de kompagnie, 4 kompagniemagazijnen, 2 kompagnieburelen, 2 foeriersmagazijnen ; 2 werkplaatsen en een magazijn voor schoenmakers en 8 kamers voor onderofficieren. Op de eerste verdieping zijn er 9 kamers die dienen als slaapzaal voor korporaals en soldaten, 2 kamers bestemd als eet- en verwarmingszalen

van de compagnie, een zaal voor herhalingen en 5 leslokalen en muziekmagazijnen, 2 kompaniebuurelen en een stafbureel, 2 werkplaatsen en 2 magazijnen voor de kleermakers, één magazijn voor de schoenmakerij, 2 foeriersmagazijnen en 18 kamers voor onderofficieren.

g. Oostelijke Hulpgebouwen.

De Poort bij de hoofdtoegang bevat op het gelijkvloers het wachtlokaal van de officier en dit van de troep. Op de verdieping is het toilet van de wachtofficier en de spreekzaal der soldaten.

Links en rechts van de Poort bevinden zich latrines voor onderofficieren en soldaten, een bergruimte en een magazijn voor de sportzalen.

Het sportgebouw bevat op het gelijkvloers de turnzaal met een tribune en een magazijn, en op de verdieping de schermzaal en de kleedkamer der onderofficieren, een magazijn en een kamer voor de wapenmeester.

h. Noordelijke Hulpgebouwen.

Deze zijn samengesteld uit 3 gebouwen. Ten noordoosten is een oefenloods, een ontsmettingslokaal en een lokaal voor brandbestrijdingsmateriaal. In het midden zijn de stallingen voor de paarden der officieren. Deze hebben op het gelijkvloers een stal voor 10 paarden, een zadelmakerij en magazijnen en op de verdieping de kamers der ordonnansen en de voedermagazijnen. Links en rechts van de stallingen zijn een mestgracht en het lokaal voor de legerwagen. Ten noordwesten zijn het bureel en de magazijnen van de genie en een oefenloods.

i. Westelijke Hulpgebouwen.

Deze bevatten een bergplaats voor de ziekenwagen, latrines voor onderofficieren en soldaten, een ashok, kolen- en eetwarenmagazijnen, het bureel van de huishoudingschef, de troepenkeuken, de verdeelzaal, de werkplaats van de wapenhersteller, het bureel van de wapenofficier en de stortbaden voor het regiment.

De Poort bij de diensttoegang bevat op het gelijkvloers de magazijnen met de bedden en op de verdieping de magazijnen met beddegoed.

j. Zuidelijke Hulpgebouwen.

Deze bevatten de korte schietstand, het sportplein, munitiemagazijnen, 3 groepen latrines en de woonpaviljoenen der gehuwde onderofficieren.

De korte schietstand met een afdak voor de schutters heeft 2 schietbanen van 50m die men tot 4 zal kunnen uitbreiden.

Het munitiemagazijn bevat een magazijn voor patronen en een kamer voor de verwarming der lokalen.

De latrines bestaan uit 2 kleine gebouwtjes voor onderofficieren en 1 gebouwtje voor korporaals en soldaten.

Het woonpaviljoen der gehuwde onderofficieren heeft 5 logementen met tuin.

6. Bouwdetails.

Alle lokalen van de eigenlijke kazerne zullen een vloer krijgen in keramiettegels. Op de verdiepingen zal deze vloer rusten op een onderlaag van cementbeton die gelegd is tussen stalen balken. De hoofdgebouwen langs de de Smet de Naeyerlaan zullen bekleed worden met leisteen, de andere gebouwen met tegels. De zolderingen van de mansardekamers zullen bestaan uit holle platen in terracotta die een bescherming zullen bieden tegen de hevige koude en de grote warmte en die het brandrisiko zullen verminderen.

a. Ventilatie der lokalen, verwarming en verlichting.

In de oude kazerne zullen de kamers van 10 man aan elk uiteinde verlicht worden door 2 vensters met pivoterend bovenvenster. Luchtinlaten zijn voorzien onder de vensters en een luchtschacht om de bedorven lucht af te voeren vervolledigt het ventilatiesysteem der lokalen.

In het bijgebouw zijn de kamers voor 21 man eveneens aan elk uiteinde verlicht door 3 vensters waarvan er 2 opengaan en voorzien zijn van een luchtschacht om de bedorven lucht te evacueren. De eet- en verwarmingszalen hebben daarbij nog een schouw. De kamers der onderofficieren hebben schouwen en de luchtschachten der andere lokalen kunnen eventueel als schouw gebruikt worden. De kamers der soldaten in de oude kazerne kunnen elk 10 bedden bevatten en deze in het bijgebouw elk 21 bedden op een onderlinge afstand van 50cm. Het luchtvolume waarover elke man beschikt in de slaapzalen bedraagt 16 m³. Het wachtlokaal, de schoollokalen, de eetzalen, de theorie- en cursuszalen hebben eveneens schouwen en luchtkokers.

In de stal voor de paarden van de officieren gebeurt de ventilatie door tuimelraampjes en door luchtkokers voor bedorven lucht.

In de gebouwen met cellen zorgen glazen bovenlichten, voorzien van metalen traliewerk, voor de verlichting der cellen. In elke cel is naast de toegangsdeur een gat geboord voor de aanvoer van frisse lucht vanaf de gang. Boven de deur zorgt een andere opening voor de luchtcirculatie. De gang wordt 's winters met een kachel verwarmd.

De latrines, de soldatenkeuken en het stortbadenlokaal zijn verlucht door ventilatie-bovenlichten met zonneblinden.

De binnenpleinen van de kazerne, de latrines, de gangen, de wachtlokalen, de leslokalen, de messes en de bibliotheken worden 's nachts met gas verlicht. De andere lokalen met petroleum.

- b. Troepenkeuken, douchezaal, wasplaatsen. Een geperfectioneerde stoominstallatie wordt in de troepenkeuken geplaatst. De stortbadzaal is verdeeld in een aantal hokjes elk met een sproeikop. Er zijn ook hokjes die dienen als kleedkamer. Het water voor de stortbaden wordt in een speciale stoomketel verwarmd. Een waszaal per bataljon heeft stenen uithollingen die dienen om er de bekkens van de manschappen in te zetten. In de lokalen staan eveneens bakken in hardsteen die dienen als voetbaden.
- c. Binnenpleinen.
Het binnenplein van de kazerne BM⁴ is volledig geplaveid. Alle andere binnenpleinen zijn in terrassen.

AANWINSTEN VOOR HET MUSEUM VAN "DE PLATE".

- Tussen de aanwinsten voor onze kring noteren we deze maand :
- TWEE VERGROTE FOTO's van het vroegere LUNAPARK, geschonken door de heer A. VAN CAILLIE (zie daarover bijdrage op p. 21).
 - Een oude INDUSTRIELE NIETJESMACHINE geschonken door de v.z.w. NEPTUNUS, marinetijdschrift van de Belgische Zeemacht.
 - EEN ZILVEREN SIGARETTENDOOS en een EREDIPLOMA uitgereikt aan de heer Pieter PINCKET tijdens W.O. I om als Kapitein van het visschersschip "JOHN" om met goed gevolg de aanval van een Duitse duikboot te hebben afgeslagen, geschonken door de heer PINCKET-MONTENY, zoon van Pieter.
 - Een oude FOTO voorstellende de tweede handelsdok omstreeks 1895, geschonken door mevrouw DECLOEDT.

J.B. D.

Kortrijks architect (1823-1894), die zonder twijfel de voornaamste vertegenwoordiger van het eclectisme in de Belgische architectuur, de zgn. Leopold II-stijl was. Ter gelegenheid van de uitgave van het nieuwe 100 F.-biljet, waarop BEYAERT's portret prijkt, ging in mei-juni 1978 een tentoonstelling door in de Nationale Bank te Brussel, gewijd aan het leven en werk van genoemde architect. Meteen was dat het sein voor een herwaardering van de eclectische bouwkunst, tot voorheen alleen door enkele jonge architecten en kunsthistorici verdedigd en door de meeste zogenaamde "kenners" van een oude generatie verguisd ten voordele van -meestal ziellose- nieuwbouw en functionaliteit.

We gaan hier natuurlijk niet in op BEYAERT's werken in het binnenland (Station te Tournai, Nationale Banken te Brussel en Antwerpen...). Alles is te vinden in de mooie catalogus "De eclectische bouwkunst van Hendrik Beyaert", gratis aangeboden aan de bezoekers van genoemde tentoonstelling. Over Oostende omzeggens geen woord in dit 142 blz. dikke boekwerk.

En nochtans ging Oostende's EERSTE KURSAAL, waarvoor BEYAERT de plannen tekende, in zijn tijd door als een der merkwaardigste verwezenlijkingen van eigentijdse bouwkunst. Is het omdat een gebouw niet meer bestaat dat het daarom in een historisch overzicht veronachtzaamd moet worden ?? We denken van niet.

Het EERSTE KURSAAL werd gebouwd in 1851-1852 ter vervanging van het Casino in het Stadhuis aan de Grote Markt, dat al sinds lang niet meer aan de eisen (bals, concerten, consumptiegelegenheid...) kon voldoen. Het nieuwe kursaal, aangeduid als Kursaal I, werd op de dijk geconstrueerd, tussen de hellingen van de Vlaanderenstraat en de Christinastraat in. Een brugje over de vestingsgrachten, ter hoogte van de Artilleriekazerne, leidde naar het Kursaalgebouw.

De plannen werden in 1850 besteld bij BEYAERT door Louis VANDENABEELE. De aanvraag werd goedgekeurd in de gemeenteraad van 7 januari 1851 (Feuille d'Ostende, 16 januari 1851). Er was ook een tweede plan ingediend, en wel door een concurrent van L. VANDENABEELE, BAAS genaamd. Deze had plannen laten opstellen door ene architect JOOSSENS. Dit alles bracht een kleine polemiek teweeg waarvan sporen te vinden in "La Feuille d'Ostende" en "La Flandre Maritime" (januari 1851). Daarbij werd BEYAERT's naam beklad door de concurrentie en dat noopte hem tot het schrijven van een brief ter verdediging, afgedrukt in "La Feuille d'Ostende" van 16 januari 1851.

Het werd al herhaalde malen geschreven dat de dijk, waarop het Kursaal kwam te staan deel uitmaakte van de militaire versterkingen en dat men daarom het Kursaal moest bouwen in gemakkelijk te demonteren onderdelen. Het gebouw werd dan ook hoofdzakelijk uit houtwerk opgetrokken.

Laten we nu J.B. LAUWERS aan het woord met hetgeen hij over Kursaal I schreef in "La Flandre Maritime" van 15 augustus 1855 :

"Le Kursaal a joui dès le principe de la faveur des étrangers, faveur justifiée tant par la beauté et l'élégance de l'établissement que par la manière tout à fait distinguée dont il est dirigé. Parmi toutes les nouveautés architecturales qui se sont élevés en Belgique depuis quelques années il n'y en a point qui se distingue par un cachet d'originalité aussi fortement prononcé et qui sorte davantage des voies ordinairement suivies que le Kursaal.

Cette construction, établie au milieu de la digue, se compose d'une salle de fêtes, d'un café et d'un restaurant. La façade principale qui regarde la mer, pose sur une immense terrasse, ornée d'élégants kiosques à ses deux extrémités et d'où la vue s'étend sur l'immensité si imposante de l'Océan.

Il serait fort difficile, pour ne pas dire impossible, de faire la description exacte de la façade du Kursaal. Elle est divisée en trois parties. Au centre un péristyle qui supporte une terrasse terminée par un bas étage ; celui-ci est couronné par une campanille à cadran que surmonte un drapeau aux couleurs nationales. A gauche et à droite s'étendent deux parties basses au faite desquelles flottent des oriflammes. L'ensemble de la façade pyramide de la manière la plus naturelle, et c'est sans effort, que l'oeil passe des parties basses à la partie centrale. Cette façade n'appartient à aucun style : ce n'est ni mauresque, ni ogival, ni renaissance ; c'est moins encore du classique ou du byzantin. L'architecte du Kursaal a créé une délicieuse fantaisie, dont tous les caprices de l'imagination ont fait les frais ; et loin de se laisser dominer par les écarts de cette fantastique idée, M. Beyaert a su par son talent vaincre toutes les difficultés qu'il y avait à se laisser aller ainsi vers la nouveauté, vers l'inconnu. Mais si cet artiste a voulu déployer dans la façade principale le luxe d'une originalité de bon goût, il s'est au contraire montré architecte sévère et rigide observateur de toutes les règles de l'art dans la construction et la décoration de la salle des fêtes. C'est à la partie centrale de la façade qu'elle est adaptée. Cette salle est traitée dans le style mauresque le plus pur. On croirait se trouver dans une salle de l'Alhambra ou de quelque autre palais de Murcie ou de Grenade. Ces milles dorures, ces milles couleurs, ces mosaïques, sans nombre vous éblouissent de leur éclat, tant c'est riche et merveilleux. Tout dans la salle est d'un luxe et d'un confortable qui ne laissent rien à désirer, et ces divans avec leurs splendides étoffes algériennes à grandes raies sont du plus bel effet. Si les salles du café et du restaurant sont décorées avec moins de faste, elles sont traitées avec la simplicité qui convient à leur destination. On peut donc dire à juste titre que le Kursaal est quelque chose qui ne ressemble à rien de ce qui existe ; c'est à la fois de l'architecture et de la décoration, et M. Beyaert s'est placé à la hauteur du jour".

Algauw bleek het Kursaal te klein en werd er aan uitbreiding gedacht. In de jaren 1860-1861 werden zalen bijgebouwd. Het Kursaal I zou echter geen lang leven beschoren zijn : In 1865-1870 verdwenen de nutteloos geworden vestingswerken. Oostende was van haar "corset" bevrijd en kon aan uitbreiding denken. Dit gebeurde dan ook, en op spectaculaire wijze, vooral onder impuls van Louis DELBOUILLE en zijn makkers. Ook het Kursaal voldeed niet meer. Er werd aan nieuwbouw gedacht, groter en luxueuzer. De plannen voor Kursaal II, van architect NAERT werden op 29 april 1875 door de Gemeenteraad goedgekeurd. Toen het Kursaal II op 22 juni 1878 plechtig geopend werd, had Kursaal I al uitgediend. Het gebouw werd uit elkaar genomen, verkocht en te Saint-Malo heropgebouwd. Daar deed het nog dienst tot aan de Tweede Wereldoorlog.

Het Kursaal I was een der eerste constructies waarvoor BEYAERT zelfstandig de plannen tekende. In de genoemde BEYAERT-catalogus lezen we p. 14 : "Beyaerts architectonische produktie neemt "definitief een aanvang vanaf 1851 met een huis dat hij optrekt aan de Kunstlaan te Brussel en met het Kursaal te Oostende, dat nog tijdens zijn leven zal worden afgebroken."

Naast het Kursaal I kende Oostende nog twee bouwwerken van BEYAERT : Het Huis Fontaine in de Vlaanderenstraat (vroeger Kattestraat) en het Huis JEAN. Te Middelkerke bouwde hij het Ziekenhuis voor Rachitische Kinderen.

ICONOGRAFIE VAN KURSAAL I :

Het Kursaal I kennen we tamelijk goed door tal van eigentijdse grafiek, schilderijen en enkele zeldzame fotografieën. Geen prentkaarten echter : daarvoor was het nog te vroeg !

- Foto's om. in de verzamelingen van de Heemkundige Kring "De Plate".
- Een foto, afgedrukt in Roland DESNERCK's "Oostends Woordenboek" op p. 579 toont Kursaal I op de achtergrond rechts. De foto is genomen vanop de Oude Vuurtoren. Onvoorstelbaar hoe een stadsgedeelte zo van uitzicht kan veranderen !!

- Litho's en xylografieën in overvloed ! Ze staan allemaal netjes gecatalogeerd in A. VERBOUWE's "Iconografie van het arrondissement Oostende". Het zijn de nummers 585, 607, 629 c & e, 633, 640, 649, 659, 665, 674, 687, 689, 690, 698, 713, 741, 746, 747 & 750.
- Een schilderij van Michel VAN CUYCK (VERBOUWE, 684a), bewaard in het M.S.K. van Oostende, toont een gezicht op de Zeedijk met in de verte links het Kursaal I van opzij gezien. Afgebeeld in de brochure "Oostende" (Uitg. La Connaissance), 1954.

Norbert HOSTYN

DE OOSTENDSE SCHAAL VAN BEAUFORT.

Zoals iedereen weet is de BEAUFORT-SCHAAL, een schaal voor de windkracht lopende van 0 (windstilte) tot 12 (orkaan) opgesteld in 1805 door Sir Francis BEAUFORT (een Engelse admiraal die leefde van 1774 tot 1857) en afgeleid van de in de zee-manspraktijk ontstane terminologie, waarbij de zeilvoering als uitgangspunt werd genomen.

Ook op onze kust ontstond in verband hiermee een eigen terminologie die verschilde van plaats tot plaats en waarbij er ook nog een verschil werd genoteerd tussen de "BOOTJESSJOUWERIE" en de andere visserij. Voor Oostende gold en geldt nog steeds de hiernavolgende terminologie.

Schaalnummer -----	Door admiraal Beaufort gebruikte benaming -----	De Oostendse benaming -----
0	Stil	STAKELAMBLED alsmede de varianten hierop
1	Flauw en stil	E ZUCHTJE
2	Flauwe koelte	in de bootjessjouwerie spreekt men ook wel van een <u>kelletje</u>
3	Lichte koelte	E KELITJE of E KELLETJE
4	Matige koelte	E KAPPELINGE of E KABELINGE
5	Frisse bries	E BRIESJE
6	Stijve bries	E SCHOON BRIESJE
7	Harde wind	E FERME of STERKE BRIES, een <u>sterke kauwe</u> in de bootjessjouwerie
8	Stormachtig	NEN HALVE STORM
9	Storm	VLIEGENDE KOELTE
10	Zware storm	VLIEGENDE WEER
11	Zeer zware storm	VLIEGENDE STORM
12	Orkaan	NOODWEER ORKAAN VLIEGEND ORKAAN VLIEGEND NOODWEER

Opgetekend in de SPROTMAAND uit de mond van mensen die het nog konden weten.

J.B. DREESEN

KLUCHTLIED

De nieuwe vogelmarkt

Stemme : De Walvisch of sapperdji.

Woorden van Jan Van Wulpen.

1. Er is nu weer een markt gekomen
Aan de kant van 't hospitaal,
In die schoone straat van Romen
'k Zag daar menschen in getal,
Met vogels, honden en met katten
Duiven, kiekens groot en klein
Hanen, zwanen, witte ratten
Daarbij hazen en konijn.

'k Was daar ook naartoe gegaan
Met een groote witte zwaan,
Hij had een lintje aan zijn hals
't Beestje was zoo vet en mals,
't Had twee pooten schoon en rond
Daarbij 't was zoo fier en pront
Al de menschen kwamen zien
'k Liet daar elk: zijn goeste biên.

2. Daar kwam nog een afgesteken
Met een jongen olifant
'k Heb ik hem zeer goed bekeken
Aan zijn grooten muilenband
Hij had daarbij twee groote steerten
Een van achter en een van voor
Ieder zag daar zijn begeerten
'k Zag daar nog een oude sloor.

Met een grooten slinger aap
En zij wiegde hem in slaap,
'k Zag daar nog een papega', ia
En een groote zwarte kraai,
Een uil met eene martiko
Die zaten in een lavabo
Kwam daar een sigaarmarchand
Met een kwakkel in zijn hand.

3. 'k Zag daar nog drie geitebokken
Ja zoo mager als een graat
Zij liepen rond op hulder zokken
In het midden van de straat.
'r Slachthuis was ook uitgelaten
'k Zag een groote beenhouwershond
Maar op 't hoekske van de strate
Waar de vogelmarkt op stond,

Ja voorzeker 't was daar wat.
Honderd man die liepen zat
En daar wierd er fijn gewed
De beesten stonden zonder fret,
En dat duurde tot de noen
Men zag daar rare farcen doen,
Al die duiven vlogen rond
Da'k ervan verwonderd stond.

4. Vele prijzen zijn gewonnen
Voor het schoonste dierenras
Geheel dat spel is nu begonnen
't Komt waarachtig goed te pas.
Bijzonderlijk voor d'herbergieren
Duivemelkers groot en klein
Helpt ook mee de markt versieren,
't Kan u ook veel bate zijn.

Drinkt gij u des zondags zat
Gaet naar naar de vogelmarkt
Wilt gij wilde beesten zien
Waarop gij kunt te peerde riën
Ja die markt die is toch vies
Aan de kant der marchandise
Menschen 't is de moeite weerd
Dat de vogelmarkt floreert.

JAN VAN WULPEN

EEN OOSTENDS LITERAIR DOCUMENT BEWAARD TE PARIJS.

Wie zich met het 18de-eeuwse literaire leven in Zuid-Nederland wil bezighouden, mag niet hopen op "grote" resultaten, maar moet tevreden zijn met kleine vondsten, met (literair) kleine prestaties en naar kwaliteit (niet altijd naar formaat daarom!) kleine werkjes van (literair) kleine mensen. Tot dit besluit komt J. Smeyers in zijn artikel: "18de-eeuwse en vroeg-19de-eeuwse Zuidnederlandse manuscripten uit de Bibliothèque Nationale te Parijs", gepubliceerd in de bundel opstellen "Liber Alumnorum Prof. Dr. Edw. Rombaux" (Leuven, 1968), blz. 251-265. Deze manuscripten staan in de afdeling "manuscripts" gecatalogiseerd onder de "manuscripts néerlandais" en zijn genummerd van 20 tot en met 27. Manuscript 24 beslaat 298 pagina's en bevat programma's van wedstrijden, ingericht door de Kamers van Rhetorica van Brugge (1807, 1808), van Moorsele (1808), Oostende (1809) en Izegem, samen met de antwoorden.

E. SMISSAERT

OUDE ROUWBRIEVEN, BIDPRENTJES.

Het is lang geleden dat we nog een oproep deden opdat onze leden hun oude rouwbrieven en bidprentjes die ze anders zouden weggooien, liever zouden overmaken aan onze zustervereniging "Vlaamse Vereniging voor Familiekunde". U werpt ze eenvoudig in de brievenbus van het V.V.F., Dr. L. Colensstraat, 6. De verzameling van het V.V.F. benadert reeds de 200.000. Aan U om dit getal te helpen overtreffen.

AANWINSTEN.

Lid zijn van "De Plate" is uiteraard een schone zaak ; maar bovendien het Museum met enkele interessante stukken begiftigen is natuurlijk nog beter.

Zo kan "De Plate" zich verheugen in de aanwinst van 2 prachtige fotovergrotingen, belangeloos geschonken door ons medelid en onvermoeibaar Ostendiana-verzamelaar André VAN CAILLIE. Het gaat om zeldzame opnamen van het Lunapark dat in de jaren vóór de Eerste Wereldoorlog een van de vele attractiepolen van de stad was.

Het Lunapark bevond zich op de gronden begrensd door de Wellingtonstraat, de Koninginnelaan en de Koningin Astridlaan ; het perceel dat er nog steeds braak bij ligt en 's zomers gebruikt wordt als parking, circusterrein of hoofdkwartier van een of andere religieuze sekte.

Enige tijd terug wist "De Plate" al een amateuristisch gepenseeld schilderijtje aan te kopen dat de brand van dat Lunapark voorstelt, en in ons museum te zien is.(1). De brand, in december 1914 betekende inderdaad het roemloze einde van dat eigenaardige gebouw.

Als aanvulling hieronder een fragment uit A. ELLEBOUDT en G. LEFEVRE : "Oostende onder de Duitse Bezetting 1914-1918", betrekking hebbende op dat gebeuren :

"Den 21 december 1914 ontstond opeens brand in het LUNA PARK, een houten gebouw, aan het uiteinde van de Koninginnelaan. Daar er munitie in lag, hoorde men ook lichte ontploffingen.

Gans het gebouw werd in asch gelegd, doch de aanpalende villa's werden gevrijwaard. De Justitiemeister GLÄSSMER opende een onderzoek nopens de oorzaak van den brand.

Waldra verspreidde zich het gerucht in de stad, dat het Duitse Matrozen waren, die het gebouw in brand gestoken hadden. Dit werd gelogenstraft door de Plaatsbevelhebber in den volgende plakbrief :

BEKENDMAKING

Ter gelegenheid van de grooten brand van de Sporttentoonstelling op 21 December, spreidde zich onder het publiek het gerucht dat de brand ontstaan is door het moedwillig ontsteken van poeder.

De dader legde er vrijwillig de bekentenis van af in de Kommandatuur in tegenwoordigheid van den heer Hoofdpolitiekommissaris. Hij is desvolgens wegens onvrijwillige brandstichting en lichamelijke verwonding aangehouden.

Oostende, den 22 december 1914.

De Stadskommandant,

(g) BITTINGER
Kapitän-leutnant

Uit het onderzoek, ingesteld door den heer DANNEELS, Hoofdcommissaris van politie, bleek het, inderdaad, dat de brand te wijten was aan een onvoorzichtigheid van den huisbewaker. Hij had zes of zeven bokalen buskruit, voortkomende van de tentoonstelling en had ze getoond aan Duitse soldaten, die gekomen waren om schikkingen te nemen voor het stallen van paarden in het gebouw.

Een der soldaten stak een brandende lucifer tegen het buskruit, maar de vlam doofde uit. De huisbewaarder deed het na met het gevolg dat het ontplofte, het aangezicht van de Duitsche soldaat verbrandde en het vuur mededeelde aan het gebouw".

(1) De 2 foto's, die "De Plate" mocht ontvangen, vormen een prachtige aanvulling bij het schilderijtje dat we reeds bezitten. Ze zullen in het museum een ereplaats krijgen. Meteen een aanleiding voor onze leden om hun bezoek aan 't museum te hernieuwen. Nogmaals onze dank aan de Heer A. VAN CAILLIE.

Norbert HOSTYN

HET BEGIN VAN HET BELGISCH VERZET TEGEN DE FRANSE REVOLUTIE, OOK TE OOSTENDE.

De gezindheid, die de verzetstrijders van 1794-1799 bezielde, was niet helemaal gelijk aan deze van de Weerstand van 1940-1945. Het Verzet van 1940-1945 had twee ineenvloeiende drijfkrachten : een vaderlandslievende strijd voor de bevrijding van het land ; een gevecht voor de vrijheid en de menselijke waardigheid tegen het totalitarisme. Aan dit verzet hebben gelovigen en ongelovigen evenwaardig deelgenomen.

Onder de Franse Revolutie, een tijd waarin geloof en patriotisme één waren in ons land, nam het verzet eerst een religieus karakter aan. De godsdienstvervolgung deed het volk in opstand komen. Wanneer het Directoire in 1798 de dienstplicht instelde, wat voorheen nooit gebeurd was, barstte het verzet los. De bedreigingen van de Engelse Navy langs onze kusten hitsten de patriotten op. Tijdens een Britse raid op Oostende, op 19 mei 1798, dienden Belgische marine-officieren de aanvallers tot gids in de geulen. De "Moniteur Français" van 27 mei, "8 prairial an VI", schreef:

"De plannen van de vijand hebben te Oostende verraders bereid gevonden om hen te helpen. Kreten van "Leve Koning George", "Bravo Engelsen" weerklonken ; de nationale cocarde werd beledigd ; de wapens van de vrijwilligers die belast waren de batterijen te bedienen, bij gebrek aan kanonnières, werden gebroken door verraderlijke hand. Deze aanslagen zullen niet ongestraft blijven".

E. SMISSAERT

Bron : BERNARD (Henri), La Résistance belge face à la Révolution française, in : Revue Internationale d'Histoire Militaire, 1959, n° 20, blz. 507-525 (over Oostende, zie blz. 513-514).

MODELBINNELANDER GESCHONKEN DOOR MEVROUW VAN GLABBEKE.

De modelbinnenlander "MATHILDE" die ons zo bereidwillig geschonken werd door ons geacht medelid mevrouw VAN GLABBEKE is afkomstig van de heer DEGRAEVE Eduard en zijn echtgenote Mathilde VAN GLABBEKE. In zijn tijd was de heer DEGRAEVE reder alsook de eerste invoerder van guano, dit laatste samen met de heer Charles DECEUNINCK. (Naar gegevens ons overgemaakt door mevrouw VAN GLABBEKE).

J.B. D.

Amper 9 jaar na de ingebruikneming van het orgel denkt men er reeds aan om het met een derde klavier (een zgn. positief) uit te breiden. In augustus 1910 stuurt Emile KERKHOFF een ontwerp aan pastoor en kerkfabriek waarin hij beklemtoont dat "de eisen uit muzikaal standpunt groter geworden zijn en het gebruik van een derde klavier veralgemeend is" (sic.).

Er zouden slechts een paar kleine wijzigingen aan het bestaande orgel worden uitgevoerd. De klarinet 8' van het Groot Orgel naar het Positief, in de plaats op het Groot Orgel een Dolce 8' waarvoor men de bestaande Gamba zou gebruiken ; tevens zou men dan op het Groot Orgel een betere Viola-di-Gamba plaatsen.

Het nieuwe positief zou men in een zwelkast plaatsen en zou er als volgt uitzien :

1. Montre 8'
2. Flûte Traversière 8'
3. Salicional 8'
4. Unda Maris 8'
5. Cor-de-Nuit 8'
6. Flûte Champêtre 4'
7. Carillon 2 rangs
8. Trompette douce 8'
9. Clarinette 8' (bestaand spel uit Groot Orgel).

Om het nieuwe positief te kunnen plaatsen moest het Reciet naar boven in de orgelkast verhuizen. Tevens zou ook een nieuwe eikenhouten speeltafel gebouwd worden met volgende speelhulpen :

1. Positief aan Groot Orgel
2. Reciet aan Groot Orgel
3. Octaafkoppeling 16' (reciet aan Groot Orgel)
4. Reciet aan Positief
5. Groot Orgel aan Pedaal
6. Positief aan Pedaal
7. Reciet aan Pedaal
8. Zweltrede voor het Reciet
9. Zweltrede voor het Positief
10. Generaal Crescendo
11. 1° Vrije Combinatie
12. 2° Vrije Combinatie
13. 3° Vrije Combinatie
14. 4° Vrije Combinatie
15. Tremolo voor het Reciet
16. Tremolo voor het Positief
17. Effêt d'Orage (!!).

Zo zou het instrument het grootste worden in Vlaanderen, vollediger dan dat van de SS. Petrus & Pauluskerk, de orgels te Brugge of Gent. Zo beweerde tenminste E. KERKHOFF en hij drong aan om de werken te mogen aanvangen. De veranderingen werden echter niet uitgevoerd omdat Pastoor VERHAEGHE "a eu à se plaindre de son organiste" (bedoeld is de Heer PETIT). Wel werden aan het orgel een paar verbeteringen aangebracht, o.a. in de windvoorziening en de klavieren.

Dat pastoor VERHAEGHE niet zo gemakkelijk was bewijst een brief van 24.8.1913 waarin hij dreigt niet te zullen betalen omdat de werklieden in plaats van aan het orgel te werken op het strand zouden gezeten hebben, iets wat de werklui ten stelligste ontkenden...

Toen kwam de Oorlog 14-18. Wat er in die periode zo al gebeurde leiden we af uit een brief van 22.6.1920 : Het orgel had veel te lijden van de vochtigheid. Om de klokken die door de bezetter waren aangeslagen uit de toren te halen, had men het gewelf boven het doksaal vernield. De opening bleef er zodat regen en wind vrij spel hadden op het doksaal. Met dweilen werden de emmers met water gevuld !!! De windladen waren er het ergst aan toe : door het vocht was de lijm losgeweekt. Alles zou moeten gedemonteerd worden. De kosten, vooroorlogse prijs, werden op 5.400 F. geraamd (150 F. x 36 spelen). In naoorlogse mung zou het 20.000 tot 22.000 F. belopen.

Of deze werken nu al dan niet uitgevoerd werden kon nog niet achterhaald worden : de kerkrekeningen maken er geen melding van. In het jaar '20 werden de gewone onderhoudsbeurten uitgevoerd voor 500 F.

(wordt voortgezet)

Robert HOSTYN

OOSTENDS OESTERBOEK.

Tijdens het jaarlijks dæntje van de Heemkring "De Plate" op vrijdag 15 dec. j.l., dat doorging aan boord van de "WESTHINDER", werd het "Oostends Oesterboek" voorgesteld. Dit boek werd geschreven door Raoul HALEWYCK in samenwerking met Norbert HOSTYN en door hen uitgegeven in samenwerking met "De Plate". In het boek wordt een overzicht geboden van zo'n 2 eeuwen oesterkweek in het Oostendse. Elke oesterput wordt hierbij afzonderlijk behandeld. Het "Oostends Oesterboek" telt 68 bladzijden en is bovendien versierd met 34 foto's. De prijs werd bepaald op 350 F.

Het is op volgende wijze te verkrijgen :

- in het Heemkundig Museum (Feest- & Cultuurpaleis, Wapenplein, Oostende) ('s winters alleen 's zaterdagsmorgens geopend) ;
- door storting of overschrijving van 350 F. + 30 F. verzendingskosten op rekening 001-0268085-53 van : HOSTYN, Norbert, Witte Nonnenstraat, 38, 8400 Oostende met vermelding van naam en volledig adres ;
- per postcheque, gericht aan bovenstaand adres.

J.B. D.

OOSTENDS FAIT-DIVERS, MET COMMENTAAR A LA MARNIX GIJSEN.

"Het commentaar op de literaire, sociale en soms zelfs de economische verschijnselen van de tijd, heb ik altijd graag beoefend als een aangenaam (voor mij althans) intellectueel tijdverdrijf", schreef Marnix Gijsen in 1975 op het achterplat van zijn boek "Terug van weggeweest", een tweede keuze van zijn bijdragen in "Kunst en Cultuuragenda", maandblad uitgegeven door het Paleis voor Schone Kunsten te Brussel. Een luchtige bedenking van Marnix Gijsen bij het proces tegen de jonge Oostendenaar, beschuldigd van moord op een oudere minnares, staat gepubliceerd in voornoemd tijdschrift (11de jg, nr. 4, 1 april 1978, 40 F.) ; het stukje, wat ironisch, toch barmhartig, fris en levendig, heet gewoon kortweg "Fait-divers". Oostendenaars zullen graag de eenvoudige en directe visie van deze voorname auteur en humanist, een "grote Meneer" in onze letteren, vernemen.

E. SMISSAERT

In een zestal afleveringen heeft de heer G. BILLIET in "De Plate" een leerrijke opsomming gegeven van een aantal gebeurtenissen in verband met Oostende in de Franse Tijd. In zijn inleidende beschouwingen bij het eerste deel (p. 78/4) zegt hij dat een zekere subjectiviteit onvermijdelijk was. Inderdaad, Pasquini en Soyer, de auteurs waarop Billiet steunt, waren ook producten van hun tijd. Tot een stuk in de twintigste eeuw was het immers haast ondenkbaar dat een historicus de Franse invasies, plunderingen, opeisingen, ... niet onmiddellijk zou veroordelen. Sinds de opkomst van de romantiek konden alleen nog "landverraders" met het Franse bewind meegewerkt hebben. Door het verruimen van zijn gezichtsveld heeft de historicus, vooral in de laatste decennia, niet alleen ontdekt dat de trouw aan een regime (of het ontbreken ervan) zeker tot het einde van de achttiende eeuw niet gebonden was aan een volk of een territorium. Het Oostenrijks bestuur, en voorheen het Spaanse, werd dan ook niet als "bezetting" aangevoeld. Er bestonden geen principiële bezwaren tegen medewerking met de vreemde vorst. De historicus zag bovendien dat niet enkel politieke argumenten beslissend zijn voor een stellingname; ook financiële, economische, sociale, culturele, psychologische, ... motieven spelen mee. Vandaar dat in de laatste jaren een veel genuanceerder beeld over die Franse tijd gegroeid is. Vandaar ook dat, ondanks de ontzaglijke stapel literatuur, het werk voor de historicus nog lang niet af is. En ondertussen evolueren de opvattingen steeds verder.

Om nu concreet in te haken op Oostende in de Franse tijd, sluiten we aan bij de eerste algemene verkiezingen van maart-april 1797. Hoewel de Zuidelijke Nederlanden sinds 1 oktober 1795 aangehecht waren, werden in het voorjaar van 1796 in onze departementen geen verkiezingen gehouden. Alle functionarissen werden voorlopig benoemd. De verkiezingsoperaties, die volgens een getrappt cijnsstelsel, plaatsgrepen tussen 22 maart en 11 april 1797, hadden voor het Leiedepartement tot resultaat dat Beyts (Brugge), Ricourt (Koekelare) en Devroe (Ieper) tot leden van de Raad der Vijfhonderd verkozen werden. De eerstgenoemde, wiens loopbaan vrij goed gekend is (1), pleitte op 15 juni 1797 voor de uitbreiding van de speciale douaneregelingen inzake doorvoerhandel, tot de aangehechte departementen (2). Als gevolg van de revolutie, en de eropvolgende oorlogen, had de omvangrijke internationale handel tussen Zuid- en Noord-West-Europa zich naar een route via Frankfurt verlegd. In de hoop deze terug via de Franse (kortere) weg te laten verlopen, vaardigde het Directoire een wetgeving inzake doorvoerhandel uit, speciaal voor de departementen van de Maas, de Moezel, de Boven- en Nederrijn (Oost-Frankrijk). Ten gevolge van de tussenkomst van Beyts werden ook de Zuidnederlandse handelssteden daarin betrokken. Verheugd om deze toename van hun economische activiteit stuurden de Oostendse reders een brief naar Parijs, die door Beyts op 11 februari 1798 in de Raad der Vijfhonderd werd voorgelezen. Daarin stelden ze al hun gebouwen en entrepôts ter beschikking van de regering en schonken ze bovendien nog 12.000 fl. aan de staatskas (3). Het hoeft geen betoog dat deze brief in Parijs instemmend onthaald werd. Dat een dergelijk gebaar mogelijk was in een periode, waarin geestelijken hun klooster moesten verlaten, hun gronden genationaliseerd en verkocht werden en een begin werd gemaakt met de conscriptie, wijst er op dat de stemming tegenover het Frans regime bij de diverse bevolkingsgroepen erg verschillend kon zijn en veranderlijk, onder invloed van concrete maatregelen.

Luc FRANCOIS

- (1) L. François : Frans Beyts (Brugge, 17 mei 1763. Brussel, 15 februari 1832), Handelingen van het Genootschap "Société d'Emulation" te Brugge, 1974, CXI, pp. 32-55.
- (2) J.-F. Beyts, Opinion sur le rapport fait par Malès concernant le transit des marchandises de l'étranger à l'étranger. Séance du 27 prairial V, Paris, Impr. Nationale, 1797, 7 pp.
- (3) Révolution française ou analyse complète et impartiale du Moniteur, Paris, s.d. III, p. 628.

HET VERENIGINGSLEVEN TE OOSTENDE.

Het Heemkundig museum DE PLATE bezit een rijke verzameling herinneringen aan bestaande en verdwenen maatschappijen en verenigingen die onze stad sedert het begin der vorige eeuw gekend heeft : vaandels, penningen, klederdrachten, borden, instrumenten (balbogen, blaaspijpen, enz.) en dergelijke meer.

Het archief bezit bovendien talrijke dokumenten : statuten, ledenlijsten, verslagboeken, programma's, affiches, diploma's, krantenknipsels.

Een kleine werkgroep heeft het op zich genomen van al die verenigingen een kleine geschiedenis te schetsen aan de hand van de bestaande gegevens. We bezitten gegevens over een flinke 450 verenigingen ! Dit getal is zeker niet volledig.

Wat in het Heemkundig Museum en in het archief van DE PLATE berust is zeker ook niet volledig. Daarom doen we hierbij beroep op iedereen die wil medehelpen om dit archief aan te vullen. Wie bepaalde stukken in zijn bezit heeft en ze wil afstaan of in bruikleen geven aan het Heemkundig Museum kan er zeker van zijn dat die stukken niet zullen verloren gaan en in de beste voorwaarden zullen bewaard worden. We komen ze, indien gewenst, eventueel zelf afhalen.

Wie dergelijke stukken of voorwerpen niet wenst af te staan, kan ons toch helpen door ons te verwittigen : we komen ze gaarne ter plaatse fotograferen of fotocopieën van maken.

Kontaktadressen :

Norbert HOSTYN, Witte Nonnenstraat, 38 tel. (059) 70.14.86
Jef KLAUSING, Koninginnelaan, 34 tel. (059) 80.00.79.

In het volgende nummer beginnen we een eerste inventaris van de verenigingen die tot nu toe door ons gekend zijn. We hebben ze zoveel mogelijk gerangschikt volgens hun doelstelling en bovendien worden reeds enkele gegevens medegedeeld in afwachting van nadere beschrijving in een der volgende nummers.

J.H. K.

AANVULLING.

"Van je vrienden moet je het hebben" zal ons bestuurslid Walter MAJOR wel gedacht hebben toen we in het septembernummer schreven dat WEFIS een lustrumnummer gepubliceerd had dat o.a. twee bijdragen Oostendenaars bevatte, nl. "Over de afstempelingen Ostende (Bains) en Ostende (Kursaal)" door J. BRYN en "De postkantoren te Oostende" door R. LEROY.

We hadden echter uit het oog verloren dat er nog een derde bijdrage in voorkwam geschreven door W. MAJOR : "Balonnetjes en reisdraken". Het handelt over de Oostendse voorgeschiedenis i.v.m. luchtvaart.

Ter herinnering : De WEFIS-studie is te koop tegen de prijs van 250 F. (rekening nr 001-0673604-15 - WEFIS, Meiboomlaan, 17, 8400 Oostende).

O. V.

ANTIQUARIAATSPRIJZEN.

In een Brugse Boekhandel hebben we op een boekenplank antiquarisch zien staan :

R.DESNERCK : Oostends woordenboek (1972) : 1.200 F.

O. V.

BOEKEN.

VOLKSKUNDIG JAARBOEK 't BEERTJE II (1976-1978)

Dit jaarboek is enkel te bekomen bij de Bond van de Westvlaamse Volkskundigen, v.z.w. Brugge. P.C.R. 000-0451263-19. Prijs : 350 F.

Verder nog beschikbare uitgaven :

- 't Beertje 1970 tot en met 1975 (125 F.)
- Schrift 2 : H. Bloed (200 F.)
- Schrift 3 : Ambacht en Bedrijf (200 F.)
- Schrift 4 : Jaarkrans (200 F.)
- Schrift 5 : Brugse Marialegenden (200 F.)

(schriften : gestencilde uitgaven op kleine oplagen)

- Jaarboek I (1975), 204 blz. Gedrukte uitgave (350 F.)
- M. Cafmeyer : Van doop tot uitvaart (300 F.)
- C. Devyt : Westvlaamse windmolens (400 F. geb.)
- Wonderlijk leven van de H. Godelieve (fac-simile uitg. 18e eeuw) (120 F.)

W. VERLONJE

MIJN LAND IN DE KERING.

Een prachtig werk verscheen op het einde van het jaar bij "De Nederlandsche Boekhandel". Karel VAN ISACKER publiceerde "Mijn land in de kering. Deel I : Een ouderwetse wereld 1830-1914". Talrijke illustraties luisteren dit boek op. De vlotte tekst maakt het tot een aangename verpozing.

Prijs : 1.850 F.

J.-J. GAILLIARD.

De Koninklijke Bibliotheek hield van 13 oktober tot 10 november een tentoonstelling "Les demeures domiciliaires ; dessins de J.-J. Gailliard". De tentoonstelling (en aldus ook de catalogus) omvat een afdeling "Ostende autour d'Enser".

ZEEBRUGGE.

Nadat R. Toussaint in 1973 "Zeebrugge in prentkaarten" bij de Europese Bibliotheek had laten verschijnen, is thans bij dezelfde uitgeverij "Zeebrugge in oude prentkaarten, deel 2" door Johan Ballegeer en Jean-Pierre Braems verschenen.

Prijs : 375 F.

HET DORP IN DE KUNST.

Naar aanleiding van het "Jaar van het dorp" publiceerde Bert Peleman een viertalig platenboek "Het dorp in de kunst".

Uitgave Esco Books. Prijs : 1.960 F.

KAREL JONCKHEERE.

Bij de uitgeverij Manteau verscheen het vijfde deel van de memoires van Karel Jonckheere. De titel "Verbannen in het vaderland" spreekt voor zichzelf. We zijn nu in volle oorlog. Heel wat bekende figuren uit Oostende worden weer levend dank zij deze vlot geschreven memoires. Warm aanbevolen, ook aan hen die menen dat onze stadsgenoot soms te cynisch is.

Prijs : 310 F.

O. V.

TEKSTOVERNAME UIT "DE PLATE" IS ALTIJD TOEGELATEN MITS BRONOPGAVE

De laatste
uitgegeven boeken
zijn **ALTIJD**
te verkrijgen bij

INTERNATIONALE BOEKHANDEL
P. V. B. A.

Adolf Buylstraat 33

8400 - Oostende Tel. 70.17.33

en in haar bijhuizen
